

ידישעפאדה

אוי, אני מבוסס. סוף־סוף תשובה מהממת לפוגרום הישמעאלי. בשעה טובה, כותשת צמזומ ומזלזלת, יש לנו חוליית מנגלה (ח'רמ'שניקים סדרים) המפליאה את מכותיה החריגות במקלפי הקרקפות העמלקים. החישוב האמיתי לעגלת השלום התבוסתנית של חבר האש'פניקעס המכנה עצמו ממשלת ישראל. גם הסוסים הצולעים מריחים שאין אמונה בערבושים, אפילו 70 שנה בקבר.

קבר'אחים עשו לנו כמעט, הכולסטיקים הנושאים את דגל בית"ר לשווא. אבל זאטוטי האומה קלטו מייד שמשוה רגוב בציפורי־הרפש הממלכתית ופתחו בפליפר הייריש עפארה, הלא־הוא מי־שחקקהמחשב שבעורתו יכול כל פעוט ציוני להגיע לויקפה לאומית מוקדמת ולפלוט בזריות, באמצעות פעולות הקומפיוטר האלוקי, וזעי גומי, פלסטיק וגזא במירדש־ציווה אחר הניג'נ'ט הארומיות הקניבאליות, ימ"ש. ג'יהאר דיגיטלי לתפארת, שרשעיון קרב נושא פרסים המעיק אותות עזו, עזו, מופת וגבורה על ציד עכברבים (עכברים ערבים רבים) — יופי של ערביזון.

היהורו בני מתנחלים ממחשבים, שמהם ייצא קרדום התורה, יישלף מאוהל מועד ויקצץ שפמי הפרועים, נאום ארוני צבאות פיקוד המרכז והדרום. ואכן, ששטה שלהבת גם בנזער הנוגר. מדיווחים של מקורות מיני עניין עולה כי היונקרים העבריים מתארגנים במהירות בשטח. בחרי הפיקוד של סירת הייריד, חטיבת הימלר וקומנדו גבלס עוברים קעת בקצב רצחני, פול גזו, על חריגות יזומות מדהמות שיצאו עשן מהאזניים לעראפת ולבני ברית הקוילינגים בממשלת השפנים הישראלית. יופי, מנגלה, יופי.

וחייבים לראות את הנולד, כלומר, למחשב אותו, את הרך־הנולד כטרם יתקשה. כטרם ייוולר אפילו. אין לי ספק שהגנאים היהודי כבר ימצא את התקן התוררמי הגאות וישתיל את צעצוע הידישעפארה ברחם אימהות הלאום (תיכרלנה לחיים ארוכים ומהיריני ייסות משוריינים), כך שהעובר יוכל להשתעשע בגנאים מומיעים ולפצח אשכי פורעים (כו, צריך לדבר עם אש'ף) עוד כטרם תונפק לו תעודת־הלידה. אחר־כך יוכלו להקפיץ את העולל הקשוח לברנט בטיפת־חלב (מהולה בשנאפס), לשלוט אותו לפעוטות היצרית בכשפ"ץ, לתת לו לחפור שוחות בכיתה א' ולחלש אותו סופית בכיתה ג', בשליש האחרון, במסע־אלונקות שיסתיים בטכס הדלקת משואות על קבר קלב בן יפונה. כמו כן רצוי מאוד להוסיף לכל ועדות החלם התכניות הרגילות בכיתות בתי־הספר (כמו ועדת קישוט, ועדת תרבות, וכו') גם ועדת הלם שתיוסם פעולות גרילה נועזות בסגנון ד'טרון וחנית הכלבה החרמנית.

כן, לא אלמן ישראל וגם לא פראייר. בקצב כזה אני חותם לכם שבערוב ימי גימלאותינו נוכל להתגאות בנכדי הפלדלת שלנו שיפריחו בתים באוויר באיי פיג'י וייפירו הפגנות באלסקה. וכך לא ירחק היום, נאום ארוני צבאות, שבו נוכח להשלים את הידישעפארה הגלאקטית ולבער בחישובי נקם את שאריות החמץ הערלי ממערכת השמש שהובטחה תגיית לנו ולזרענו הידישעפארי אחרינו.

נכון, ייתכן מאוד (לא ברדתי) שהשירה הישראלית זנחה את ההיסטוריה, ואת האקס־טזוה.

מיטכנה ההיסטוריה. לפחות טוב שלא זנחה את ההיסטוריה: ואולי זנחה כל מה שזנחה ורוקא מפני ששקעה ב"מדמנת הרגש של ההווה הפר־ליטית", כמו שנאמר כאן במקום אחר. לא. היא זנחה "גם את הפוליטי", עומד הבעל־מחבר שלנו וסותר עצמו בלי שום בעי־יות.

אבל הרי "ההשקפה הפוליטית הגלויה מאפשרת למשוררה (מי הם אגב משוררי "ההשקפה הפוליטית הגלויה" בישראל ומה יחסם לבעלי ההשקפה הפוליטית המוסת־רת?) מיגור קטן מאוד של עניינים לגעת בהם. למחות על אלימות ולחייב את השי־לום..."

מעבר לגסות־הרוח ולטימטוס־הלב של מי שכותב כך בישראל של 1989, של סיקריקים ומתנחלים ורוצחים אחרים, של אלימות וכי בוש ודיכוי, של חיילים סאדיסטיים ורובנים המפלים בין דם לדם, מה תאמרו על הכללה שכזאת. ההשקפה הפוליטית הגלויה מאפש־רת למשוררה רק "מיגור קטן מאוד" (העב־רית המורעלת של הביורוקרטיה) של "עני־ינים לגעת בהם". ומהו "מיגור" קטן זה? המי־חאה על אלימות וחייב השלום!

גורו לכם נביאי ישראל, הנה אריאל הירי שפלד קרב ובא.

בכלל אין הירשפלד זה מבחין כלל כמור־כותב העניינים שהוא נוגע בהם, וכך הוא שולל מטענותיו את מעט התקפות שהגדרות וסייגים היו מסוגלים להעניק להן. בדרך זו אינו מגדיר מהו שיר פוליטי, מה בינו לבין שיר־מחאה; מהם השיר הפוליטי, שיר־מחאה או שיר "הצופה לבית ישראל" כו'א־הרע; מאימתי הופיעו שירים כאלה בספרות העב־רית החדשה ו"ל"ג, טשרניחובסקי, ביאליק, יעקב כהן, זלמן שניאור, אורי צבי גרינברג, אביגדור המאירי, נתן אלתרמן. אילו מתל־מידי שלי היה, הייתי מאלץ אותו לקרוא מיבחר אנגלי קטן & Literature, Politics Theory, שהופיע לא מכבר בהוצאת Methuen של לונדון ובניו־יורק, וכן את סיפ־רו של ג'ון וילט על אמנות ופוליטיקה ברי־פובליקה של ויימר, ואחר־כך מפנה אותו אל ים שלם ומרתק של מחקרים בגרמנית, בצר־פתית, באיטלקית. פשוט כדי שישכיל מעט.

ועתה לעצם העניין. מה כאמת מצוי כאן לפנינו? שהרי אנהנו, בניגוד לו ולשכמות, חייבים להתייחס אל הטענות — ממש כאילו היו טענות של ממש במחלוקת של ממש שמי־קורה בהבדלים של ממש.

כמעט כתבתי כאן שמימי לא ראיתי בליל נואל ומבולבל יותר של חצאי אמיתות וריב־עי שקרים וסחם דריתם הכל ורעות־רוח: מר־קחת סמיכה ורליה, חליפות של פיוט גבוה וארגומטין וקן הגאטין; פיטפוט־באשר־הוא־פיטפוט וסיקשופ־באשר־הוא־סיקשופ. הכל ברוח האופנה האחרונה שאינה, כמוכן, "גאוויות כפרית או... פריקיות לא־מערב־נת".

שכן היא בהחלט עורמה עירונית ופריקיות מעורכנת, ישראלית מאוד — ולא דווקא ברוח "ישראל סבא".

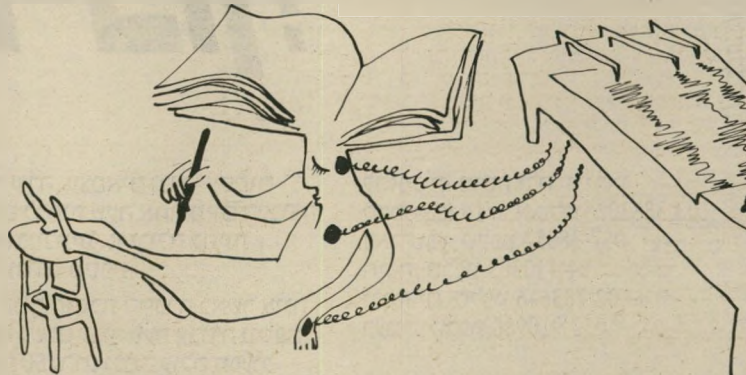
דומה שכמה דוגמות יסיקו להוכחת דב־רינו ולא־יורום. כך, מה זה באמת הטענות העי־קרויות שפני הכותב כאן כנגד השירה (של מי? אפשר רק לנחש שנכתבה בישראל של 20 השנים האחרונות? מהו פשר "בגידתה" זו של השירה שקלה נשקו? האם היתה גרועה מבחינת מעשה האמנות שלה?

— חלילה, חש מבקרנו להכחיש, "בגידתה של השירה לא היתה בזה שלא היתה טובה מספיק מאיזו בחינה אמנותית. הדיפ־ר היא היתה מעורנת, לעיתים עד לזרא... היא אולי טובה מדי".

ואם כך, אולי אשמתה בכך ש"היא" (עוד הכללה) דגלה בתורת האמנות־לשם־אמנות, ישבה בהיכל השן האני, נמנעה מלגעת בה יים המתהווים סביבה, או מנעה עצמה ממחאה כנגד אותם חיים?

לא. גם זה לא. שהרי "המחאה, אסור לה שתגיע בנורא מדי" — (ראה מיקרה הרושבי־סקי). אבל מה "נורא מדי" בשביל שירה וספ־רות? האם חבלי ועוולות קליטת העלייה בישי־נורא שלאחר 1948 הם כאמת בבחינת אותו "נורא מדי" (מיקרה הרושובסקי) שהשירה אסורה במגע עימו?

ומהם שאר חטאי "בגידתה" הלא־נוראים של השירה המקומית? ובכן, היא זנחה את הנושאים שהם בלב ליבה של התרחשות ההד־יים כאן, "האמנם האם על שירת אבות וספ־רוז ואמיר גילבוע, יהודה עמיחי ודוד אבידן, דליה רביקוביץ ואהרון אלמוג, מאיר ויזלטיר ויונה וולך ויאיר הורביץ, שלא להזכיר צע־רים מהם כיוסי שרון ויצחק לאור, ושימעון

רוברט נדלר: בלי מילים

אבל אריאל הירשפלד, למולו, אינו מתל־מידי ולכן לא עלי החובה לספק לו ביבילויג־ראפיה בסיסית. ומלבר זאת, ביבילויג־ראפיה מחייבת עיון ומחקר והבנה, ומחייבת מה שפ־עם נהוג היה לקרוא לו בשם "ויצפלייש" (בעברית נקיייה: תחת. כדי לדגור על החומר במקום לרוץ עם כל ריק אפוי למחצה לעיר־לעומת זאת, שום דבר אינו נחוץ כדי להשוות את סיפרו של דן מירון על ביאליק לסימפוגיה, או שמה בקנטאטה או פאסאדוב־לה (כבר איני זוכר בדיוק למה הישוה אותו או, אבל זכורני שהגמשל היה מתחום המר־סיקה), כמו ששום תא אפור שבמזח (מן הת־אים המפורסמים של איקול פוארו) אינו נחוץ

ביאליק — ושמה בשירי דליה רביקוביץ ועמיחי ואהרון אלמוג ונתן דן? אלא מאי? את המירדשים והתלמוד אתה מציע לה לשיר? זמננו כמוזן רוחני וכחומר דלק וזאת — כדי לגעת, בלב לכה של הת־רשות החיים כאן??

אפילו בכך אינו מקורי. שהרי כבר קדמו לו בכך גם מנחם בן וגם אורציון ברתנא. ומה תעשה השירה העברית בכל המקורות הנכבדים האלה, כשתואלי סוף־סוף להתפנות אליהם?

תשובה: היא תבעל אותם. מה??? כן כך כתוב כאן: "לאחוז במשהו יהודי, לבעול אותו ולגאול אותו". בעילה שהיא גאולה.

ובינתיים, עד שיעבד. משהו יהודי" בשי־רה הישראלית החדשה, מוכן המבקר להתפעם משיר בינוני לחלוטין של חזי לסקלי (משורר ראוי בהחלט) ולהציע לשירה העברית בת זמ־ננו — "לעמוד על מכונית כניסה מקולקלת ולרבר/בשפתה של הגרב שגרמה/לקלוקל". (אגב, צריך היה להיות: את הקילקול). עכשיו הבינונו: זוהי הרגומה המובהקת של שירה שלא זנחה את הרגשות, היצרים, הוו־עה, ההיסטוריה, האקסטאזה, האושר, הפחד והחמלה.

ובאמת, פחד וחמלה נופלים עליך למיקרא דברים כאלה. לא, לא על הכותב. לה, כמרומה, כבר מעבר לכל פחד ולכל חמלה. גם לא על העורך שעמד ופירסם דברים כאלה — ובהבלטה כזאת.

פחד וחמלה על כולנו, שכזאת היא דמות דיוקנו הרוחנית והמוסרית של "דור ההמשך" שלנו. פחד וחמלה אלה עוד מתחזקים כאשר המ־בקר, אם מותר לקרוא לו כך, אינו עוצר עוד בעד הארס המפעפע בגרונו והוא עומד ושואל (המשך בעמוד 33)

על מנת להשוות את סיפרו האחרון של חיים באר — שאותו השמיץ — לקאפלה או לק־תדרלה או לשוק תלפיות (שוב, איני זוכר את סוג המינבה אבל ההשוואה היתה כנאית בהחלט).

לא זה ולא זה. רק שינאה. אפורה כשק־לכל מה שפרוגרסיבי ונאור וליברלי והומאני בישראל — לא ירע ולא רגישות — ררר־שים לאדם כדי שיכתוב כי "הגרוע הוא נמ־עבר מ.שמאל", לשמאלנות, מתנועה ומ־השקפה פוליטית לסיגנון ולהלוד־רוח. אגב, מה הרע במעבר מתנועה ומהשקפה פוליטית לסיגנון ולהלוד־רוח? ומה כאמת בין "שמאל" "שמאלנות" ואיזויה השירה "ש־מאלנית", להבדיל מן "שמאלית", הנכתבת כיום בארץ, ומדוע היא "שמאלנית"? והאם כולה נכתבת בידי קומוניסטים או מצביעי הרשימה המתקדמת לשלום??

איך אמר שייקספיר: בירבורים, בירבורים, בירבורים.

ובכל זאת, אצל כל סנדלר (ואריאל הירש־פלד זה הוא סנדלר "ביקורתי" אם אי־פעם ראיתי כמותו) יש רגע שבו המרצע יוצא מה־שק. וכך נראה המרצע של הירשפלד אחרי שהוא יוצא, משוחרר מכל עכבות של ריגשי־זוועה, היסטוריה, אקסטאזה, אושר, פחד וחמ־לה. אי מצטט:

ומה עם היהדות עצמה? איך יכולה שירה לעזוב, להזניח, לנטוש את העיסוק בקרע המפעפע והממוגל הזה סיבי היהדות? וכי לא מה שיש לנו בעניין הוא אותה סלידה אסתטיציסטית ממתנח־לים דתיים? ומצד אחר: איך אפשר להז־ניח את כל הטקסטים הקדומים בידי הדתיים — כן — אותם טקסטים מקודשים ולא מקודשים, התנ"ך והמינדרשים וה־תלמוד.

כן, אומר גם אני, אבל אימתי הוניתה השי־רה העברית את התנ"ך? האם הוונח בשירי